

Тетяна ЛОГІНОВА,

orcid.org/0000-0002-2783-7500

*Заслужений працівник культури України,
доцент кафедри аудіовізуальних медіа та медіакомунікацій
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна), logita@ukr.net*

СЛЕНГ ЯК ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

*У статті розглядається роль сленгу, особливості його походження та функціонування в умовах сучасного суспільства. Сленг є невід'ємною частиною живої мови, що відображає особливості сучасної культури та комунікації, особливо серед молоді. Незважаючи на наявність спільних рис, сленг характеризується високою динамічністю – його форми та зміст постійно трансформуються відповідно до змін у соціокультурному середовищі та потреб носіїв мови. Це робить його живим, рухливим і відображає актуальні реалії суспільства. **Актуальність** дослідження полягає в посиленому науковому інтересі до формування глобального комунікативного простору, який значною мірою визначається активним використанням сленгу різними шарами суспільства. Зміна характеру спілкування, поява нових форматів взаємодії та посередництва інформаційних технологій у комунікації зумовлюють потребу в комплексному вивченні цих процесів. Дослідження феномену сленгу й надалі зберігає свою актуальність, адже це мовне явище відображає процес трансформації традиційної мови через формування нестандартної лексики, що активно функціонує в межах різних соціальних груп. **Мета статті** – розглянути особливості та роль сленгової лексики у повсякденному спілкуванні різних соціальних груп, а також визначити ступінь поширеності й впливу цього явища на сучасну мову суспільства. Для вирішення конкретних завдань було застосовано комплекс **методів**: когнітивний й фреймовий аналіз, при узагальненні, систематизації та інтерпретації матеріалу застосовувався описовий метод. **Висновки**. Трансформації мовних норм в публічній комунікації під впливом соціальних нововведень і цифрового середовища свідчать про розвиток мови як динамічного, адаптивного механізму, що відображає ідентичність суспільства в умовах постійних змін. Незалежно від того, у якому контексті – позитивному чи негативному – різні соціальні групи сприймають явище «нового мовлення», сленг зберігає статус стійкого й життєздатного мовного інструменту. Він відіграє важливу роль у процесах соціальної ідентифікації, яка слугує засобом визначення належності особи до певної соціальної спільноти, конкретного історичного періоду та культурного середовища.*

Ключові слова: сленг, комунікація, соціолінгвістика, літературна мова, молодіжний сленг, кримінальний жаргон, експресивність, мовна ситуація.

Tatiana LOGINOVA,

orcid.org/0000-0002-2783-7500

*Honored Worker of Culture of Ukraine,
Associate Professor at the Department of Audiovisual Media and Media Communications
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine), logita@ukr.net*

SLANG AS A PHENOMENON OF MODERN SOCIETY

*The article examines the role of slang, the features of its origin and functioning in modern society. Slang is an integral part of living language, reflecting the features of modern culture and communication, especially among young people. Despite the presence of common features, slang is characterized by high dynamism – its forms and content are constantly transformed in accordance with changes in the socio-cultural environment and the needs of native speakers. This makes it a living, mobile and reflects current realities linguistic phenomenon. The **relevance** of the study lies in the increased scientific interest in the formation of a global communicative space, which is largely determined by the active use of slang by different layers of society. The change in the nature of communication, the emergence of new formats of interaction and the mediation of information technologies in communication determine the need for a comprehensive study of these processes. Research into the phenomenon of slang continues to retain its relevance, because this linguistic phenomenon reflects the process of transformation of traditional language through the formation of non-standard vocabulary that actively functions within various social groups. The **purpose** of the article is to consider the features and role of slang vocabulary in everyday communication of different social groups, as well as to determine the degree of prevalence and influence of this linguistic phenomenon on the modern language of society. To solve specific tasks, a set of **methods** was used: cognitive and frame analysis, and the descriptive method was used to generalize, systematize and interpret the material. **Conclusions**. Transformations of linguistic norms in public communication under the influence of social*

innovations and the digital environment indicate the development of language as a dynamic, adaptive mechanism that reflects the identity of society in conditions of constant change. Regardless of the context in which different social groups perceive the phenomenon of "new speech", slang retains the status of a stable and viable linguistic tool. It plays an important role in the processes of social identification, serving as a means of determining a person's belonging to a certain social community, a specific historical period and a cultural environment.

Key words: *slang, communication, sociolinguistics, literary language, youth slang, criminal jargon, expressiveness, language situation.*

Постановка проблеми дослідження. У суспільстві мова завжди є головним засобом міжособистісної комунікації. Вона виступає не тільки своєрідним індикатором соціального статусу, але й маркером соціальних ситуацій та цілей. Крім того, мова є засобом репрезентації себе суспільству. Мова будь-якого суспільства є так званим банком, де зберігаються, накопичуються та передаються здобуті знання. Це пояснює вплив суспільства (а саме соціальні, економічні та культурні зміни) на різні рівні мови. Так само і мова має значний вплив на суспільство.

Процес формування загального і спеціального сленгу є закономірним для розвитку багатьох мов світу. Сьогодні сленг є широко вживаним мовним явищем, яке вже не асоціюється виключно з жаргоном або неформальною лексикою із негативним емоційним забарвленням. Саме тому цей вид мови органічно інтегрувався в повсякденне усне мовлення, яке не викликає спротиву чи відторгнення. У минулому сленгову лексику здебільшого використовували в художній літературі для характеристики персонажів, щоб надати їм індивідуального мовного колориту, адже різні соціальні групи мали значні лексичні відмінності. Нині ж сленг трапляється не лише у розмовному мовленні, а й у публіцистиці, художніх і науково-популярних текстах. Це засвідчує, що мова – динамічна жива система, яка перебуває в постійному розвитку, і спостерігати за цим процесом становить неабиякий інтерес як для лінгвістів, так і для пересічних носіїв мови. У структурі будь-якої мови також спостерігається значна кількість різновидів сленгової лексики, яка активно вживається не лише молоддю, а й представниками інших вікових груп. Це свідчить про багатогранність і гнучкість самого явища сленгу. Мовлення, як і суспільство, перебуває у постійному русі, тому поява нових лексичних одиниць та трансформація усталених мовних форм є цілком природним процесом.

Актуальність обраної теми. Жаргонно-сленгові пласти усного розмовного мовлення тривалий час залишалися поза межами наукової уваги. Протягом багатьох років цей мовний рівень, який самою своєю природою вказував на соціальну неоднорідність суспільства та, відповідно,

на наявність корпоративних мовних практик, що можуть протиставлятися офіційно-нормативному мовленню, характеризуючись неформальністю, експресивністю та свободою самовираження, практично виключався з лінгвістичного аналізу. Як наслідок, у вітчизняному мовознавстві підмови не отримували належної уваги, а жаргонологія як окрема наукова дисципліна залишається недостатньо розвинутою. Але демократизація суспільного життя передбачає альтернативу не тільки у сфері думок, поглядів, а й у царині мовного самовираження людини. На поверхні мовленнєвих інновацій сучасності – проблема вживання жаргонного лексикону.

Аналіз досліджень. У 90-ті роки ХХ століття почався активний рух у вивченні знижених стилів мови, жаргонного субстандарту. Цивільні й мовні свободи ліквідували заборону на вживання жаргонно-сленгового лексикону в ЗМІ, художній літературі, тому багато вчених зацікавились науково-теоретичними, практично-прикладними аспектами «жаргонології», як нової науки. Сьогодні у сфері вітчизняної жаргонології працюють вчені О. Горбач, Л. Бакуменко, А. Березовенко, Т. Ілик, Л. Масенко, Л. Ставицька, Н. Шовгун, В. Демченко, С. Мартос, Є. Степнова та інші. Огляд наукової літератури багатьох країн свідчить про те, що сленгова лексика була і залишається предметом уваги багатьох дослідників, серед яких також Е. Патрідж, Дж. След, О. Швейцер, Г. Фаулер, К. Ібле тощо.

У статті сформульовано мету – проаналізувати своєрідність та значення сленгової лексики в житті різних груп, а також глибину проникнення сленгового шару в мову сучасного суспільства.

Об'єктом дослідження є сленг у різному середовищі, соціальних та вікових групах, а **предметом** дослідження – сленговживання як специфічне мовне явище у комунікативному просторі.

Виклад основного матеріалу. Під час значних соціальних змін, трансформації мовних норм у публічній комунікації стають дуже помітними. Це відбувається завдяки широкому проникненню жаргонізмів в мовну практику, що підтверджує зміни в культурних та соціальних структурах. Прикладом наслідків таких трансформацій є

вживання сленгу в мові як відображення сучасності. «Сленг – варіант професійної мови, слова та вирази, що використовуються у спілкуванні людей різних вікових груп, професій, соціальних прошарків» (Єрмоленко, Бибики, Тодор, 2001: 60). Сленг слугує дзеркалом суспільства, тому що його вживання є результатом швидкої реакції на актуальні тенденції, настрої та цінності. Він відображає ментальний стан населення, демонструє, як соціум адаптується до змін.

Цифрові технології та соціальні медіа активно стимулюють мовні трансформації людини. У сучасному інформаційному середовищі постійно з'являються нові слова, такі як, наприклад, «лайкати», «сторіс», «зашейміти». Ці терміни не лише входять у повсякденне мовлення, але й формують спільний мовний код, який практично стає елементом культурної ідентичності сучасного суспільства.

Традиційні нормативні структури в офіційному мовленні втрачають значення, оскільки формалізоване спілкування сприймається як консервативне і недемократичне. Натомість зростає потреба в гнучких, персоналізованих формах комунікації, які відповідають сучасним реаліям. На перший план між нормою та відхиленням виходить сленг як один із соціолінгвістичних явищ мови.

Сленг виступає органічною складовою сучасного мовного середовища, він супроводжує людину в повсякденному спілкуванні та відображає актуальні соціальні зміни й трансформації мовних преференцій. Попри часте трактування сленгу як відступу від літературної норми, він виконує низку комунікативно значущих функцій, зокрема у молодіжному дискурсі.

Відомий український мовознавець Н. Р. Воевода підкреслював тісний зв'язок між мовною культурою та загальним морально-духовним станом суспільства: «Культура мовлення суспільства – це чи не найяскравіший показник стану його моральності, духовності, культури взагалі. Словесний бруд, що заповонив мовлення наших громадян, мовленнєвий примітивізм, вульгарщина – тривожні симптоми духовного нездоров'я народу» (Воевода, 2009: 88).

Історичний досвід свідчить про те, що інтеграція жаргонної та арготичної лексики в загальнонаціональне мовне середовище є закономірним етапом еволюції лексичної системи. Паралельно спостерігаються і зворотні процеси: окремі лексеми, що виникли в межах жаргонного вжитку, з часом набувають статусу літературних одиниць, або ж, навпаки, втрачають первинну нейтральність і набувають пейоративного забарвлення.

Так, наприклад, сучасне нормативне слово «окозання» має свої витоки у шулерському жаргоні XIX століття, тоді як у німецькій мові лексема *die Dirne*, яка спочатку означала «дівчина», нині сприймається як слово з негативною конотацією – «жінка легкої поведінки».

Сленг не варто ототожнювати з ерративами – мовними помилками або проявами недостатнього мовного рівня. Його вживання є свідомим лінгвістичним вибором, що виконує стилістичну функцію, надає висловлюванням експресивності та виступає важливим соціальним маркером. У багатьох випадках сленгова лексика має метафоричне або переносне значення й використовується для вербалізації явищ повсякденного життя (Рипічник, 2010).

Попри велике поширення, сленг залишається особливою формою мовної практики, яка не завжди є доречною у всіх комунікативних ситуаціях. Його вживання зазвичай обмежується певними соціальними групами або неформальними контекстами. У формальному або офіційному спілкуванні, що потребує стандартної та нейтральної лексики, використання сленгізмів може сприйматися як невідповідне або навіть недопустиме.

Сфера функціонування сленгу охоплює різноманітні сегменти суспільства – від побутового до професійного. Зокрема, молодіжна сленгова лексика активно вкорінена в цифровому середовищі – соціальних мережах і месенджерах, де відіграє ключову роль у формуванні сучасної інтернет-культури. Крім того, сленг широко використовується у сфері культури й мистецтва. Чимало письменників, музикантів, кінематографістів та інших митців послуговуються ним у своїй творчості для відтворення мовного колориту певної епохи чи соціального середовища. Водночас варто зважати, що для людей, не обізнаних із сучасною сленговою лексикою, комунікація може викликати труднощі. Через динамічний характер сленгу, який постійно оновлюється, його адекватне розуміння передбачає знання відповідного контексту та мовної ситуації.

Серед мовознавців поширена думка, що надмірне вживання сленгових одиниць у щоденному мовленні породжує низку проблем культурно-мовного та морально-етичного характеру. Таке явище може сприяти поступовому витісненню літературної лексики, зниженню загального рівня мовної культури, що, у свою чергу, негативно впливає на інтелектуальний і креативний розвиток особистості. У межах сучасної лінгвістики ці тенденції дедалі частіше розглядаються не лише як прояв

стилістичного спрощення, а й як відображення глибинних соціокультурних трансформацій.

Дослідники сленгу, зокрема Л. Кудрявцева (2015) пропонують поділяти сленг на дві групи: 1) загальноживану й загальновідому лексику різного походження, яка має широку сферу вживання; 2) лексику, що вживається в певному соціумі. Формування загального сленгу є закономірним етапом розвитку багатьох мов світу. Цей різновид лексики не належить до загальнолітературної мови, оскільки становить частину загальнонародного просторіччя. На відміну від спеціалізованого сленгу, загальний сленг не зумовлений соціально-професійними або корпоративними ознаками, тому він не є соціолектом у вузькому розумінні його значення. Основною функцією загального сленгу виступає емоційно-експресивне вираження: відповідні лексичні одиниці використовуються, насамперед, для передачі емоційної оцінки чи ставлення мовця до предмета мовлення.

До спеціального сленгу, у свою чергу, зараховують професійний і корпоративний різновиди. Професійний сленг функціонує в межах певного фахового середовища, займає проміжне положення між термінологічною лексикою та просторіччям.

В сучасному суспільстві молодіжний сленг вирізняється особливою специфікою, оскільки саме молодь є найбільш активною соціальною групою у процесі творення нових лексичних одиниць. Молоді люди не лише ініціюють появу нових слів, а й активно запозичують лексику з інших мов, адаптуючи її до власного мовного середовища та повсякденного вжитку. Молодіжний сленг, як правило, відображає динамічні культурні тенденції, нові соціальні явища та комунікативні потреби покоління. Таким чином, він слугує маркером актуальності та новизни в сучасному мовленні. Традиційно сфера формування та поширення молодіжного сленгу обмежується двома областями: внутрішньо-груповою комунікацією в еферентній групі (норми та цінності якої найбільш значущі для молодої людини) та міжгруповою комунікацією, що передбачає спілкування у широкому колі комунікантів. Л. А. Кудрявцева (2015) зазначає, що до сфери функціонування загального сленгу належать: сімейна, міська та масова комунікації. Це справедливо й у молодіжному сленгу, одиниці якого збагачують загальний. Таким чином, загальний сленг є своєрідним каналом, яким у комунікативні сфери переміщається молодіжний сленг.

Сленг особливо потрібен підліткам, які схильні до ризикованої поведінки. Іноді здається,

що дорослі і молодь існують в різних просторах. У світі батьків більше логіки, тоді як у світі дітей переважають емоції. Але буває навпаки, коли дорослі люди за певним емоційними штампами-аксіомами, а молоді люди прагнуть розробити щось своє, побороти існуючі стереотипи. Сам період формування емотивних стереотипів є дуже продуктивним для особистості. Становлення екзистенційної самостійності відбувається найчастіше в межах створення власної молодіжної субкультури. Потім потреба в збагаченні цієї культури веде до того, що підліток звертається до набутку своїх батьків, і приєднавши його до того, що зміг наробити сам, він дає змогу й далі існувати та розвиватися культурі. Так само, як людина є невід'ємною частиною природи, так і «сленгові» слова відіграють не останню роль у мові молоді. Проблема полягає в тому, що, бажаючи дешевої популярності, «демократичності», носії «дорослої» літературної мови звертаються до сленгу, або щонайменше не популяризують традиційного, більш багатого мовного варіанту. А коли прагнуть це зробити, то йдуть шляхом заборон – цей факт ще більше популяризує сленг (Рипінчик, 2010).

Окремим видом жаргонної лексики є кримінальний сленг, що вживається у відповідному середовищі, хоча завойовує позиції у розмовно-побутовому мовленні інших суспільних верств. Кримінальний жаргон має деякі відмінності залежно від місцевості чи регіону. Крім того, великий вплив на поширеність жаргону має розташованість поблизу населених пунктів місць позбавлення волі. Кримінальний сленг виконує багато функцій: він забезпечує внутрішнє життя кримінальної спільноти, пов'язану з розвагами, статевим життям, трудовою діяльністю тощо; важливу роль кримінальний сленг відіграє для зашифрування повідомлень, щоб непосвячений не міг зрозуміти про що йдеться або зрозумів би неправильно; щоб добре розбиратися в злочинній ієрархії також потрібні знання кримінального сленгу. Знання кримінального сленгу сприяє розумінню психології конкретних груп злочинців, а знання кримінального жаргону співробітниками пенітенціарних установ може допомогти у виявленні існуючих у середовищі засуджених (ув'язнених) прихованих тенденцій, запобіганню злочинам тощо. Слід зазначити, що кримінальний (злочинський) сленг дуже швидко поширюється серед неповнолітніх. Причина цього – його виразність, образність, таємничість тощо. Кримінальному сленгу властива також деяка іронічність, сарказм. Наприклад: тролейбус – людина в окулярах; кучерявий – лисий; баклан – хуліган тощо (Кудрявцева, 2015).

Багато слів і словосполучень давно і міцно увійшли в повсякденну мову і вже не сприймаються як лексика, що стосується кримінального жаргону. Наприклад, без колоритного жаргонного слова «свавілля» не обходиться практично жодна газетна стаття. Звичними стали вирази: мент, сміття (співробітник органів внутрішніх справ), стукач (інформатор), косяк (помилка в якійсь справі), качок (чоловік зі спортивною фігурою) тощо. Ще більша кількість використовується в розмовній мові, особливо, як зазначалося вище, серед неповнолітніх (захід, кент, моргали, пудрити мозги, кіпіш, базар та ін.) (Мартос, 2004).

Професійний сленг посідає важливе місце у мовній практиці сучасного суспільства. Він формується в межах певних фахових спільнот і слугує засобом внутрішньої ідентифікації та ефективної комунікації між представниками однієї професії.

До спеціального (професійного) сленгу належать мовні одиниці, які:

- функціонують у межах певної фахової або корпоративної групи;
- розташовані між термінологічною лексикою та просторіччям;
- відзначаються експресивністю, образністю та емоційною насиченістю (Тараненко, 2009: 17).

Власну сленгову лексику мають книголюби, журналісти, спортсмени, лікарі та багато інших професій, а також численні підгрупи всередині цих сфер (наприклад, окремий сленг хокеїстів, футболістів, тощо).

Хоча основною метою комунікації у спільноті є взаєморозуміння, різниця у мовних кодах іноді ускладнює спілкування. Наприклад, жаргон лікарів може бути незрозумілим пацієнтам, особливо коли використовується в неофіційних розмовах з колегами, а не під час консультацій. У такому разі професійний сленг виконує функцію внутрішньогрупового коду, що недоступний для сторонніх. Наприклад, поширеним полем формування сленгу є автомобільна сфера. У мовленні автолюбителів часто використовуються такі лексеми, як: бублик, баранка (жермо), тачка (автомобіль), резина, скати (шини). В мові робітників шиномонтажу використовуються слова: малиш – великий ключ для відкручування коліс автобусів чи бусів; колгоспник – шматок шланга, який надівається на стертий вентиль для того, щоб не спускала камера. Відомі на перший погляд слова мають зовсім інше значення у якості професіоналізмів. Однак, деякі лексеми можуть інтегруватись у розмовно- побутове мовлення (якщо вони часто вживаються певними соціальними групами, мають яскраве емоційно-експресивне забарвлення, надають вдалу

характеристику предмету чи явищу). Наприклад, стартанути – «йти»; фінішувати – «закінчувати»; фініш – «кінець» (спорт.); травка – «наркотична трава», косяк – «сигарета з наркотиком» (наркот.).

Сленгова лексика особливо активно розвивається в колах, пов'язаних із комп'ютерними технологіями, де часто використовуються англійські запозичення. У семантичному аспекті лексика комп'ютерного сленгу характеризується відносною стабільністю, однак спостерігаються процеси семантичного зміщення та розширення значення окремих лексем у процесі їх функціонування. Сленгові одиниці входять у різноманітні лексико-семантичні зв'язки. Серед синонімічних відповідників переважають абсолютні синоніми, які об'єднуються у відкриті синонімічні ряди з виразними семантичними й стилістичними відтінками (наприклад: експішка – експіха – хрюша для позначення Windows XP). Антонімічні зв'язки представлені обмежено. Серед них розрізняють спільнокореневі пари (апгрейд – «модернізація апаратного забезпечення», даунгрейд – «заміна на попередню версію»), а також різнокореневі антоніми, наприклад: заінсталити («встановити програму») – вбити, грохнути («видалити програму»), сидюк (CD-диск), юзер (користувач). У структурі комп'ютерного сленгу виокремлюють також незначну кількість полісемічних (наприклад, босяк: мова програмування Basic; програміст, що працює з мовою Basic) та омонімічних одиниць: декодер – «програміст, який намагається розібратися в чужій програмі», яблучник – «користувач комп'ютерів Apple Macintosh», клавиша, клавір – «клавіатура».

Сучасний розвиток засобів зв'язку та інформаційних технологій, зокрема інтернет-застосунків, суттєво вплинув на людське спілкування та відкрив нові медійні можливості, цікаву соціальну динаміку, яка виникає в результаті змін у комунікаційних технологіях. Це дійсно призвело до появи нових тенденцій у комунікаційних процесах. Техніка, яка спрощує і пришвидшує процеси взаємодії (мобільні телефони, відеозв'язок, інтернет-застосунки), фактично змінює наші стилі спілкування та навіть саму природу комунікації.

Слід зазначити, що у повідомленнях месенджерів спостерігається вплив деяких обмежень для економії часу, що призводить до створення певної «субкультури» мови: скорочення слів, використання специфічних орфографічних маркерів – вони допомагають ефективніше передавати інформацію, а також скорочувати час на написання повідомлень. Важливу роль у передачі емоційного забарвлення повідомлення відіграють емотикони

(графічні або типографські зображення, які використовуються для передачі емоцій або настрою в електронному листуванні). Вони компенсують відсутність невербальних сигналів, які існують в особистому спілкуванні, таких як міміка, жести та інтонація: (:–D,))) – сміх, :-) – щастя, :(– сум, :-0 – здивування) (Маковецька-Гудзь, 2014). Такі емотикони чудово ілюструють, як за допомогою простих символів можна виразити широкий спектр емоцій. Ще однією цікавою ідеєю є поєднання різних стилів (офіційного, розмовного, нейтрального) в одній формі спілкування в інтернет-застосунках. Це, з одного боку, дозволяє досягти гнучкості в комунікації, а з іншого – може призвести до певної неформалізації комунікаційних норм. Такий «мішаний» стиль є характерним для багатьох нових форм комунікації, де межі між формальним і неформальним часто стають розмитими. Зважаючи на це, можна спостерігати не лише зміну в самій мовній практиці, а й у соціальних відносинах, коли технології не просто спрощують зв'язок, а й змінюють саму природу спілкування. Комунікативна поведінка користувачів месенджерів значною мірою формується під впливом мережевого етикету, або «нетикету».

Мережевий етикет з його особливостями яскраво проявляється в сленговому лексиконі. «Уподобайкнути» – це яскравий приклад гібридного словотворення, де поєднується українське дієслово «вподобати» та запозичене з англійської «лайкнути», такий спосіб творення є доволі поширеним у сленгу, оскільки він дозволяє швидко адаптувати нові поняття, зберігає їхню суть і додає національного колориту. Варіанти для «селфі»: «самознимка», «самосвітлик», «себешечка», «самоклац», «себеклац», «особисточка» демонструють різноманітність підходів до пошуку українського відповідника. Використання різних словотворчих моделей: поєднання основ («сам» + «знимка» – «самознимка», «сам» + «світлина» – «самосвітлик»).

До найпоширеніших способів творення сленгових одиниць у соціальних мережах Ю. Маковецька-Гудзь (2014) відносить такі, як: запозичення (фейк, юзати, сабж, лайк, френд, ребут); аббревіація (ІМХО, ХЗ, ХД, ОМГ, ЗІ, спам) – дуже популярна, оскільки «економить» час, а у зашифрованому вигляді містить інформацію, що може належати до табуйованих понять; скорочення (бро, адмін, інет, інфа, комп, проц) – з'явилися порівняно недавно; пов'язані з незручністю написання довгих слів: оскільки швидкість набору текстових повідомлень надважлива, почали вводити скорочення, намагаю-

чись зберегти зміст; здебільшого, це запозичені слова: адмін – «адміністратор», інет – «Інтернет», бро – «брат» (від англ. brother), але є і українські, на зразок: інфа – «інформація», дяки – «дякую», норм – «нормально»; найчастіше їх використовують у приватному спілкуванні та коментарях (Маковецька-Гудзь, 2014).

Таким чином, мережевий етикет, з його специфічними правилами та особливостями, суттєво впливає на те, як люди спілкуються в соціальних мережах та роблять цю комунікацію більш неформальною, динамічною та емоційно-виразною. Це свідчить про життєздатність мови та прагнення носіїв знайти найбільш влучне та органічне слово для нового явища. Ці приклади чітко ілюструють, як мова реагує на зміни в комунікаційному середовищі, створюючи нові слова та форми для опису нових реалій та понять, пов'язаних з використанням соціальних мереж.

Сленг має свої переваги і недоліки. При його вживанні слід пам'ятати про особливу природу сленгу та уважно продумувати, чи доречно його використання у деяких моментах, наприклад, у формальних та офіційних ситуаціях.

До переваг вживання сленгу відносяться:

- експресивність висловлювання. Сленг надає мовленню виразності та емоційного забарвлення, сприяє передачі відтінків настрою, емоційних станів і суб'єктивного ставлення до предмета мовлення;

- соціальна інтеграція молоді. Сленг виконує важливу функцію групової ідентифікації, полегшуючи внутрішньо-групову комунікацію та посилюючи відчуття належності до певного соціального середовища;

- мовна креативність. Формування нових сленгових одиниць стимулює розвиток мовної творчості, розширює лексичний потенціал та відкриває нові способи самовираження.

Але у випадках вживання сленгових одиниць у будь-якої ситуації з'являються недоліки:

- зниження рівня мовної культури. Надмірне використання сленгової лексики, зокрема ненормативної або вульгарної, може призводити до зниження загального рівня мовленнєвої культури;

- ослаблення зв'язку з літературною нормою. Інтенсивне використання сленгу може спричинити відрив від традиційних мовних форм, що негативно впливає на збереження класичної мовної спадщини;

- загроза мовному різноманіттю. Домінування сленгової лексики над стандартною може призводити до уніфікації мовлення та збіднення мовної палітри;

– міжмовний вплив. Значна кількість сленгових одиниць в українській мові має походження з польської, словацької та інших, що може посилювати міжмовне втручання та змінювати мовну картину світу носіїв української;

– переважання розмовного стилю. Систематичне використання сленгу формує схильність до побутового мовлення, що ускладнює застосування мови в офіційних, академічних і ділових контекстах;

– ризик втрати мовної ідентичності. У випадку надмірної присутності сленгу в мовленні, існує загроза втрати національно-культурної ідентичності, що виражається через мову.

Висновки. Безперечно, жодне суспільство не залишається сталим у своєму розвитку: процеси глобалізації відкривають нові горизонти для міжкультурної взаємодії як на рівні держав, так і всередині окремих соціальних груп. Ці трансформації неминуче впливають і на розмовне мовлення. У результаті одні мовні одиниці поступово зникають із лексики, відходячи в минуле, інші – навпаки – набувають широкого розповсюдження в повсякденному спілкуванні. Деякі з них закріплю-

ються в мовній системі, набувають статусу стійких мовних конструкцій і стають нормою мовлення для сучасників та майбутніх поколінь. Сленг є живою та мінливою мовою, його розуміння вимагає знання контексту та специфіки ситуації.

Сленг – це вкрай цікаве та багатогранне явище, породжене суспільством і завдяки йому. Все частіше він проявляється як своєрідна, жартидлива трансформація мови. Сленгові слова не обов'язкові для передачі інформації або вираження думки, але вони додають мові відтінок, тон і можуть надавати на неї практичний вплив. У той же час, сленг може служити індикатором рівня і культури мови, він виконує функцію своєрідного коду, з допомогою якого окремі соціальні групи висловлюють приналежність до певної субкультури, і навіть приховують свої наміри від сторонніх. Отже, сленг служить як засобом комунікації, так і маркером ідентичності.

Перспективою дослідження є більш детальний аналіз специфіки утворення та вживання сленгових слів та виразів у різноманітному мовному середовищі суспільства, також використання сленгу в професійній мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воевода Н. Р. Чому існує в мові сленг і жаргонна лексика. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: зб. наук. прць.: наук. записки Ровенського державного гуманітарного ун-ту. У 2-х т. Рівне: РДГУ, 2009. Вип. 15. Т. 1. С. 160–162.*
2. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К.: Либідь, 2001. 224 с. URL: <https://archive.org/details/terminy2001> (дата звернення: 02.05.2025).
3. Кудрявцева Л. А. Формування загального сленгу в мові і відображення його процесу в різних лінгвістичних джерелах. *Наукові записки КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Інститут філології. 2015. Т. XIII. С. 36–42.*
4. Маковецька-Гудзь Ю. А. Українська мова в соціальних мережах. *Мовні і концептуальні картини світу. 2014. Вип. 47. Ч. 1. URL: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/47-1/77.pdf* (дата звернення: 14.05.2025).
5. Мартос С. А. Молодіжна субмова як структурна складова мови міста. *Вісн. Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2004. Вип. 42. № 632. С. 240–243.*
6. Рипінчик Ю. О. Молодіжний сленг як форма прояву генераційного відчуження. *Мультиверсум. Філософський альманах. Київ, 2010. Вип. № 4 (92). С. 180–187.*
7. Тараненко Ю. Комп'ютерний сленг. *Україністика: нові імена в науці: зб. наук. пр. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молодих науковців: (у межах наук. теми «Польові дослідж. лексико-семант. процесів у мовленні носіїв укр. мови на територіях пізн. заселення» Ф28.5/005) / Горл. держ. пед. ін-т інозем. мов, Каф. укр. мови; [редкол.: Н. М. Сафонова та ін.]. Горлівка: ГДПІМ, 2009. С. 17–19.*

REFERENCES

1. Voievoda N. R. (2009) Chomu isnuie v movi slenh i zharhonna leksyka [Why does slang and jargon exist in language?]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku: zb. nauk. prats.: nauk. zapysky Rovenskoho derzhavnoho humanitarnoho un-tu. U 2-kh t. Rivne: RDHU. Vyp. 15. T. 1. S. 160–162.* [in Ukrainian]
2. Iermolenko S. Ya.; Bybyk S. P.; Todor O. H. (2001) *Ukrainska mova. Korotkyi tлумachnyi slovnyk lnhvistychnykh terminiv* [Ukrainian language. Short explanatory dictionary of linguistic terms]. K.: Lybid. 224 s. [in Ukrainian]
3. Kudriavtseva L. A. (2015) *Formuvannia zahalnoho slenhu v movi i vidobrazhennia yoho protsesu v ryznykh lnhvistychnykh dzhrelakh* [The formation of general slang in the language and the reflection of its process in various linguistic sources]. *Naukovi zapysky KNU im. T. H. Shevchenka. Instytut filolohii. T. XIII. S. 36–42.* [in Ukrainian]
4. Makovetska-Hudz Yu. A. (2014) *Ukrainska mova v sotsialnykh merezhakh*. [Ukrainian language in social networks]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu. Vyp. 47, ch. 1. URL: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/47-1/77.pdf* (data zvernennia: 14.05.2025). [in Ukrainian]

5. Martos S. A. (2004) Molodizhna submova yak strukturna skladova movy mista [Youthful subculture as a structural warehouse of moving places]. Visn. Kharkivskoho nats. un-tu im. V. N. Karazina: Ser. «Filolohiia». Kharkiv. Vyp. 42. № 632. S. 240–243.

6. Rypinchyk Yu. O. (2010) Molodizhnyi slenkh yak forma proiavu heneratsiinoho vidchuzhennia [Youthful slang as a form of manifestation of generational alienation]. Multiversum. Filosofskyi almanakh. Kyiv. Vyp. № 4 (92). S. 180–187.

7. Taranenko Yu. (2009) Kompiuternyi slenkh [Computer slang] Ukrainistyka: novi imena v nautsi: zb. nauk. pr. uchasnykiv II Vseukr. nauk.-prakt. konf. stud. i molodykh naukovtsiv: (u mezhakh nauk. temy «Polovi doslidzh. leksyko-semant. protsesiv u movlenni nosiiv ukr. movy na terytoriiakh pizn. zaselennia» F28.5/005) / Horl. derzh. ped. in-t inozem. mov, Kaf. ukr. movy; [redkol.: N. M. Safonova ta in.]. Horlivka: HDPIIM., S. 17–19.

Дата першого надходження статті до видання: 17.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

